

Ministeren

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Europaudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Til udvalget fremsendes hermed til orientering:

Orientering af Folketingets Europaudvalg om status for ITER

Baggrund

Den tidligere uddannelses- og forskningsminister fremsendte den 7. januar 2014 informationsnote fra Europa-kommissionen om status for International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER).

./.

På møde i det europæiske agentur for ITER, Fusion For Energy (F4E), i december 2014, fremkom nye, men foreløbige, oplysninger om tidsplanen og budgettet for ITER, som lægges til grund for denne orientering.

I juni 2015 forventes der at foreligge officielle og konsoliderede oplysninger om ITER's tidsplan og budget, og Folketingets Europaudvalg vil blive orienteret igen.

Europa-kommissionen har desuden orienteret om, at ITER skal drøftes på ministerniveau som følge af situationen. Det forventes at skulle ske i efteråret 2015 eller foråret 2016.

Kort om ITER

ITER er et internationalt forskningsprojekt og -eksperiment med det formål at vise, om det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusionsenergi som en fremtidig energikilde.

Resultaterne af ITER forventes på lang sigt at afdække mulighederne for en emissionsfri udtømmelig energikilde med begrænsede miljøpåvirkninger og med ubetydelige risici baseret på i praksis frit tilgængelige råstoffer.

Projektet har deltagelse af EU, USA, Rusland, Indien, Kina, Japan og Sydkorea, og i henhold til den internationale aftale indgået i november 2006, opretter hver part et nationalt agentur, der fungerer som bindeled til den internationale ITER-organisation (IO). Det europæiske agentur blev oprettet ved en rådsbeslutning i marts 2007 som et europæisk fællesforetagende med navnet "European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy" – forkortet "Fusion for Energy" (F4E). Danmark er repræsenteret i F4E's øverste besluttende organ, Governing Board (GB).

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Slotsholmsgade 10
Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408
Ref.-nr. 15/000941-02

Konstruktionen af ITER skal for 90 % vedkommende ske via såkaldte "in-kind" bidrag, dvs. finansiering af virksomheders leverancer af komponenter til ITER, fra alle syv parter, som har fordelt disse mellem sig. De resterende 10 % er kontantbidrag til ITER IO. Europa yder det største bidrag med 45,5 % af opførelsesomkostningerne af fusionsreaktoren til forskningsformål, som er under opførelse i Cadarache, Frankrig.

Den europæiske andel udgør 6.600 mio. EUR (i 2008-priser). 80 % af den europæiske andel kommer fra EU's budget (Euratom), mens Frankrig bidrager med, hvad der svarer til 20 % af EU's bidrag. Derudover bidrager de europæiske medlemslande med et mindre beløb til driften af F4E, svarende til 43 mio. EUR.

Danmarks indirekte bidrag til ITER via EU-budgettet – svarende til 2 % – er godt 58 mio. DKK årligt i perioden 2007-2020 (i 2008-priser). Desuden bidrager Danmark med en direkte betaling på godt 300.000 DKK årligt (i 2014-priser).

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Tidsplan

Den oprindelige plan for den officielle start af ITER's drift – den såkaldte første plasma - var sat til 2016, men siden 2010 har den officielle start været estimeret til 2020. Denne dato ligger fortsat til grund for ITER IO's og F4E's langtidsplanlægning fagligt, operativt og finansielt, skønt det længe har været kendt, at første plasma i 2020 ikke er realistisk.

ITER IO besluttede i september 2014 at udfærdige en opdateret tidsplan, som er "realistic aggressive" og "confident" henimod første plasma. Hvert nationaltagentur har efterfølgende udarbejdet individuelle planer, og disse skal nu konsolideres og samkøres med henblik på forelæggelse for ITER Council, som er ITER's øverste besluttede organ, i juni 2015. Herefter vil der blive udmeldt ny officiel dato for første plasma.

F4E har orienteret om, at første plasma i henhold til den europæiske tidsplan tidligst vil blive 2024. Første plasma risikerer at blive endnu senere, når først de nationale agenturers indmeldinger er konsoliderede i den nye samlede tidsplan.

Økonomi

F4E er underlagt en EU-rådsbeslutning fra juli 2010 om et udgiftsloft på 6,6 mia. EUR (i 2008-priser) i perioden 2007-2020. Dette udgiftsloft blev besluttet i forbindelse med den første forsinkelse og fordyrelse i 2010.

F4E's årsresultat for 2014 viser et underforbrug på godt 400 mio. EUR i forhold til det allokerede budget. Årsagerne skyldes bl.a. forsinkelser i nogle af de store og omkostningstunge udbud, og at design og kravspecifikationer i forbindelse med udbud fra ITER IO ændrer sig løbende. Dette betyder konkret, at mange af de budgetterede udgifter først falder i senere år.

Omvendt satte F4E på et møde i december 2014 tal på den samlede forventede fordyrelse af den europæiske del af projektet, svarende til 428 mio. EUR (i 2008-priser). Årsagerne til fordyrelsen skyldes dels konkrete merudgifter, som F4E skabte i juni 2013 ved indgåelse af stor industrikontrakt. De nødvendige kravspecifikationer til det tekniske apparatur kunne ikke imødekommes inden for det afsatte budget. Dels skyldes det også en række beslutninger uden for F4E's indflydelse,

men som skal udredes af F4E's budget. Det drejer sig om aftale mellem EU-Kommissionen og Japan indgået i januar 2014 om kompensation til Japan og beslutning i ITER Council om øget kontantbidrag til ITER IO.

Information

Nærværende orientering gives som nævnt på baggrund af foreløbige informationer i F4E fra december 2014. Når der, forventet juni 2015, foreligger yderligere, konsoliderede informationer om ITERs tidsplan og budget agter jeg at orientere Folketingets Europaudvalg igen.

Med venlig hilsen

Sofie Carsten Nielsen

Styrelsen for Forskning og
Innovation